

Brăila, 1861. — Gazeta este însemnată să aducă în cunoștința publică o serie de evenimente și fapte politice și sociale care se desfășoară în ţară și în străinătate, să informeze poporul român și să încurajeze spiritul național.

Nr. 20.

Brăila,

11. Martie

1861.

Gazetă esse regulată de 2 ori, și
fieea ună data pe săptămână, ad.

Mercurea și Sambată.

Pretinul lor este pe 1 anu 10 f.,
pe diumetate anu 5 f. austr. înă-

intrulu monarhiei.

GAZETA

TRANSILVANIEI.

Stimabile D. Directoru!

Dominata ai inseratu in Nr. 15 si 16 ai Gazelei Transilvaniei in contra Escoletiei Sale D. episcopu din Ardealu Dr. Lüdovicu Haynald nescce invinuirii, care nu le potu lasa fara observatiune. Escoletia Sa e absentă si nu sci de acestea invinuirii nemeritate. Dicu nemeritate, pentruca sciindu eu positiv caușa pledata in respectivii numeri sum indreptatită si in interesulu adeverului si oblegatu a dicti acésta. Verucare a fostu de față in conferintă din Alba-Julie sci, ca nu Escoletia Sa episcopulu din Ardealu a fostu celu de antai si singuru d'entre cei ce fație cu conferintă au pronunciata in cuvinte impresiunea cea supradictoria si durerosa, care prin invinuirile aduse inainte in contra scaunului papalu de Escoletia Sa Dnulu metropolitu gr. cat. Aleandru Sterca-Siulutiu se vedea pe cea mai mare parte a membrilor conferintei. Chiaru alintreile oratoru dupa Esc. Sa D. metropolitu, ad. D. Ioanu Gaal a datu expresiune acestei suprinderi, si invinuirile aceleșe care in Gazea de ori repetite se numescu adeveru „istoricu” si „adeverurile nereturnabile” s'a incercat prin espositiunea desvoltarei feudalismului, ce atinge nu numai singuru pe romani, ci si pe alti locuitori ai tierei acesteia catolici si necatolici ale desnervă că pe o ratacire istorica, „historische Verirrung” (Történezet tévedés). A dou'a dì Dnulu A. Doboly unu membru protestantu alu conferintei a facutu aceiasi. Numai in finea conferintei au facutu Escoletia Sa episcopulu cunoscuta protestatiune, in convingere, ca — si fara privire la adeverulu său neadeverulu aduselor date istorice, a caroru pertractare mai exacta nu se tineea de problem'a conferintei — la pertractarea unui modu de alegero pentru dieta o invinuire radicanda de unu metropolitu catolic in contra Papiloru santei beserice catolice nu era nici consulta, nici necessaria. Déca reportatoriul Gazelei dice, ca episcopulu Haynald s'ară folositu de visit'a facuta Dnui metropolitu numai de stămatu, spre a cere cu „focu” înventarea, mi cauta a respinge cu tota rezolvarea ambele presupuri. Episcopulu dupa posibilitatea impregiurilor a facutu visita tuturor membrilor conferintei, si inaintea multor altor' chiaru Dn. metropolitu, si nime are dreptu a prepune unu actu deumanitate cu cuvintele acestea ce pôrtau urme de nepresocotintă: „si a luat libertate (!) suptu stămatu, ea volesce a dâa la visit'a indreptu, a veni si la cuartirul metropolitului.”

In odaia metropolitului erau numai ambele Escoletie si eu de față, cum pôte unul alu patrulea, ce nu eră de față, reportă, ca episcopulu a vorbitu cu „focu”, metropolitulu cu sange rece si cu flegma mare? Cumpetulu, pe care cu reverintia sincera l'asuu dice in laud'a Escoletiei Sale D. metropolitu, totu atatu de bine l'au susținut si Escoletia Sa D. episcopu si in conferintia si suptu visita. Reportatoriul Gazelei se incordă a allă motivulu celu adeveratu, pentru Escoletia Sa episcopulu si a redicatu bocea in contra invinuirii Escoletiei Sale metropolitului? si temeiurile aduse pentru acésta sunt in adeveru luate din aeru, invinuirii fara consistentia, la care veruce iubitoriu de adeveru se reculege de diece ori pană a nu cutediá a le pronuncia ună data. — Intr'unu diurnal, alu carui redactoru are a'si multiamí pusetiunea s'a oficiésa că directoru alu unui gimnasiu r. c. tocmă Esc. Sale D. episcopu — e in adeveru o aparitiune curioasa, a tiené pe acestu episcopu cu spesiunea: „lumea cea rea” de unulu dintre aceia, care „nu e unulu dintre amicii romanilor.” Escoletia Sa episcopulu nu cunoscce ur'a nationala.

Pentru refusarea cortelului ambiat din consideratiune preventivă precum si a invitatiunei la măsa iau parutu Escoletiei Sale episcopului reu, inse cumca acésta neprimire său propusetiunea romané-

Pentru tieri straine 7 f. 50 cr. pe 1 sem., si 15 fr. pe unu anu. Se prenumera la tête postele c. r., cum si la toti cunoscutii nostri DD. corespondenti. Pentru serie „petit“ se ceru 8 cr. val. austr.

scă a Escoletiei Sale D. metropolitu ar' si casinutu pe episcopulu la „versarea veninului” precum se respica reportatoriulu in cuvinte puçinu alese, si care marchéza numai acordarea sa, numai aceluia i ar' trece prin minte, care cu „lumea rea” e aplecatu a prepune celu mai bunu scopu. Nu eră necesariu spre a constata bine motivulu facutei protestatiuni a se alatură cinea la „lumea cea rea” care pôte fi aplecatu a vorbi si despre altii multe ofensatòrie. O invinuire in contra scaunului Papalo, la o astfelu de ocasiune adusa inainte de capulu besericei gr. cat. in Ardealu, nu o puté episcopulu rom. cat. primi cu tacerea „ne tacens consentire videatur”, destinatia adusa de D. metropolitu statu in visit'a numita catu si in conferintia, care e: ca Escoletia Sa n'au adusu acea invinuire că metropolitu catolicu, ci numai că romianu, — ceea ce inse că unu ce esentialu alu lucrului debe aici se se memoreze, — din cauza cu totulu aprope nu putese se aiba valoare de alinemantu, nici putea delatură necesitatea opumnațiunei. Pietatea catra supremulu capu alu besericei a fostu motivulu opumnațiunei si alt'a nimica. Ciue cerca a vîrși aici alte motive necurate, acela pasiesce pe calea, pe care numai „lumea cea rea” e dadata a migra.

Dumnum Directoru! Dela lealitatea Domniei Tale mi iau voie a speră, ca nu'mi vei refusá primirea siereloru acestora in Gazea, care astă de bine a publică invinuirile *).

Alba-Julie, in 14. Martie 1861.

Franciscu Leonhart m. p

Monopolulu de carti romanesci privitu din punct-de-vedere nationalu.

Romanii transilvani se află in prediu'a fundarii unei societati literarie. Precum noi contemporanii ne interesam că se affamu din istoria impregiurările intre care străbunii noștri au reesit u ne fundă si asigură institutele multe putine cate ne reînasera dela densii, intocma fihi si nepotii noștri voru vrea se ale cercustarile si luptele cate amu avutu se înfruntamă noi pana amu scosu cate ceva la cale.

Romanii transilvani volescu se aiba si ei dupa exemplulu tuturor nationilor luminate o societate, alu carei unul u dintre scopurile principale se fia si cultivarea limbii si inaintarea literaturi nationale. Cu ce midilóce inse voru ei se'si ajunga acestu scopu atatu de maretu? Nesmintit ca eu midilócele materiale si spirituale pe care le va fi avendu națiunea. Despre midilócele materiale voimur se tacemu astadata cu totulu; ne place a presupune pe unu momentu că pe aceleasi le avemu. Intocma presupunem cumca se voru astă si atati barbati romani capacitatii eminente, carii indata-ce voru si ascurati prin națiune de midilócele materiale, pentrucă se nu

*) Namu adausu, nici amu lasatu astă nice unu punctutiu din cele impartasite; — dovada ca Gazea e organulu de a midiloci bună intelegeră intre verucine chiaru cu imparitalitatea ee o observa. Cu atata se se multiamăsca verucine, caci că romianu si Redactoru față cu pretensiunile națiunii nu cunoscu nice o privintia personala, la care m'ară deobliga pusetiunea oficiului de directoru, la a carui conferire astă de cosmopolitismulu si subirea de dreptate a Escoletiei S. au contribuit si meritele — dupa sunetulu decretului denumirei. — „Idök Tanuja” inca 'mi imputase odata că directoru simtiulu naționalu in caus'a Marmorseniilor, — inse renegat din famili'a Mureseniilor nu vomu vedé; — eara Es. Sa, se simu drepti, ca acésta nu o a preinsu nici tacite nici espuse dela mine nici odata.

Redactiunea.

fia constrinsi totu ei a si le cersi, voru fi aplicati a se ocupá cu diversele ramuri ale literaturii nationale si cu specialitatile de sciintie in adinsu, seu cum se dice ex professo. Ce vi se pare insa, ca intru intilesulu legilor tierei si alu mesurelor gubernementale cate se afla in fintia si su cu valórea pana astazi, romanilor de litere si de sciintia le voru lipsi indata dela inceputu cele mai multe producte a le spiritului romanescu, adica bibliotece de carti romaneschi, jurnale nationale, colectiuni de documente pentru istoria literaturei si a nationii, cum si o mii de alte recerintie, fara care si omulu celu mai genialu voindu a se apucá de o specialitate órecare că se o cultive, remane că lipsitu de mani si de picioare. Romanului iubitoru de sciintia, voindu elu a'si intinde si inavutí cunoscintiele sale ii stau deschise, că si alora de alte nationalitati europene, biblioteci, colectiuni de manuscrite, museuri s. a. in tote limbile europene si in mesur'a cea mai mare, ce pote numai se'si inchipiésca cineva, numai in limb'a sa nationala ei voru stá inchise si indepartare mai neajunsa, seu ca, precum observaramu mai in sueu, ei voru si lipsi cu totulu. Acésta perdeca, acestu ren este atata de mare, incat romanii trebuie se'si reculega tote puterile spre a midiloci déca s'ar potea total'a lui delectare; eara pentrucá scopulu se se ajunga mai pe siguru, se cere că mai nainte de tote se strabatemu in afarea causalor reului. Acestea cause potu si mai multe; noi tienemus de cea mai greu apasatore:

Monopolul tipografiilor celoru privilegiate din Ungaria si din Transilvania.

Ce afirmatiune curioasa si neasteptata este acésta? Pote se intrebe cineva. Noi insa credemus ca acésta afirmatiune nu o potem sustine si apará. Se vedemus.

In dilele vechi, pe candu guberniulu si celealte auctoritati nu scia de o alta literatura la romani, decatu numai de cea bisericescă, unele tipografii, cum este de es. a universitatii din Bud'a, si a seminariului din Blasiu castigara in partea loru privilegiulu esclusivu de a tipari numai accele cartile bisericesci (si cele scolastice?) pentru romani (si pentru serbi?). Urmarea cea mai de aproape fu, ca suprem'a potestate a tierei asiedia o lege, in poterea careia cartile romaneschi, iliricesci si — evresci — tiparite in tierile vecine seu era oprite cu totulu, seu ca ele potea — si-mai potu inca — intrá numai pe langa cele mai rigurose restringeri dupace trecu deadreptulu prin censur'a guberniului; pentruca oficiolatele de vami au strins'a datorintia de a se tiené de acea lege si a nu suferi stracurarea de nici unu felu de carte romanescă, de catu numai in urmarea deslegarii lamenite care lear' veni dela gubernu, candu din contra cartile scrise in oricare alta limb'a sunt lasate a intrá in launtru fara nici o alta ceremonia vamescă, decatu o simpla dechiaratiune a importatorului si o revisiune totu asia simpla care i se face in locu. Acésta lege trecuta in regulamentul de vama inca sub Mari'a Teresi'a cum se pare pe temeiul unei legiuiri si mai vechi, in locu se se ridice, in an. 1851 s'a remprospetatu si óresicu agerit. Nu e de prisosu a insemná, ca Tiér'a romanescă sub domni'a lui B. D. Stirbei apucase a plati guberniului nostru in acésta privint'a cu asemenea moneta, pentruca gazetele romanesci tiparite in Tiér'a austriacă se supusera la o censura gubernuala intocma de aspra că si cea rusescă. Asia romanii fusera condamnati la o pedepsa de intunecime spirituala, carei asemenea nu a mai incercat altu poporu europeu, afara numai de Rusia. Ce s'ar si alesu spre es. de germani, de italiani s. a. s. a., déca acelora numai in cursu de unu seculu nu lear' si fostu ertatu a'si aduce si a trece dintr'unu statu in altulu nici chiaru cele mai nevinovate carti de rugatiune, unu auctori clasici tradusu in limb'a cutare, o gramatica, o aritmetica, geografia, istoria naturala seu altele asemenea? Cum ar' si potutu inaintá sciintiele, artele si preste totu cultur'a nationala la densele! —

Spre a fi scurti in demustratiunea nostra, se recurgemus la es. semple practice. Se punemus ca in Bavaria s'a ivitu o carte de predice in felulu seu clasica si careia din punctu-de-vedere alu relegii nu i se pote afila nici cea mai mica vina. Se presupunemus ca legea susu atinsa si ar' avea a sa valóre si la frontier'a bavaro-austriaca in privint'a cartiloru nemiesci intocma precum o are la frontierele de catra noi in privint'a cartiloru romaneschi

De unde pana unde bisericianii austriaci voru afila de acea carte, unulu seu altulu va cere voia de a'si aduce cate unu exemplar, se afla insa o mii altii carii toti aru vrea se aiba acea carte; nu se pote insa fara a cere concesiune siacare in parte si fara a supune pe siacare exemplar la censur'a centrala

Cata intardiere, invaluiéla, spese, in cele din urma desgustu desperatu. Ci ómenii totu voru se aiba acea carte cu orice pretin. Ce e de facutu? Se se ia unu exemplar si se se tiparesca aici in tiéra? Nu se pote, pentruca acésta se numesce in legi unu furtu de proprietate straina. Acelu auctori invatitatu nu'si petrecuse dilele vietiei in studiu si privegheri sorte grele, elu nu'si consumase vedere ochilor la licurirea modestei sale candele, pentru că opulu

seu se devina midiloci de specula si de castigu pentru alti ómeni grosi la creersi si grasi in tote dimensiunile, carii in resfatiul in carele petrecu isi batu jocu de totu ce este productu alu spiritului luanandu totulu numai din punctu materialisticu.

Proprietatea literaria in timpurile noastre e ascurata prin legi si prin tractate de statu *).

Asia in casulu de susu s'ar poté intemplá numai din doua un'a: seu publiculu austriacu ar' remanea lipsit de acea carte folositore in daun'a culturei sale morale, seu oa retiparindu cinevasi aici, moral'a si legea ar' si plesnită in fața intocma precum e plesnită de acela carele fura boulu, calulu si orice proprietate straina, ba si mai multu de atat'a.

Acestu exemplu se poate aplicá la productele literarie ale romanilor de atatea ori, pe cate carti si foi periodice romaneschi au esit su, si voru mai esi la lumina in tierile vecine.

(Va urmá.)

„Kolozsvári Köslöny“ si egy „mezöségi román.“

(Urmare din Nr. trecutu.)

Mat incolo dice: „Carii vomu avé drepta, va se ne arate temporu.“ Minune Domnule! ca se nu si auditu de sateanulu, care avendu a calatori, n'au ocolit u merge, se treaca Muresiulu pe la Podu, ci mergundu oblu cu nasulu, a siediutu in ripa Muresiului, asteptandu se decurga apa, că se pote trece elu pe la coda apei pe uscatu, insegatendu din straista mai nainte de a curge apa, se intorse cu buzele inflate a casa. Ve damn voie, se ne citati, pe cine vreti din toti cati au scrisu despre purtarea poporilor, in privintia castigarei si retinerei drepturilor politice de statu, déca a recomandat u'r'ntulu politica sateanului nostru cu apa, si acea politica care o comendezi Dta, candu dici:

„Atata este siguru, cumca eu urmediu convingerei mele, si vediu in acea sperantia, cumca pe romani va sci face fericiți dréptă aplicare a legilor dela an. 1848, si de me voiu insiela in sperantia mea, insiatiunea nu va veni dela acele legi, ci va veni dela aplicarea cea rea a acelora, asia dar', Domnule B.! nu in contra legilor 1848, ci in contra nedreptei aplicare a acelorasi, trebuie ridicatu graiu la timpulu seu.“

Atatai totu, pentru eare ai facutu atata sfara, Domnule Campane? Pentru o speranta individuala a Domniei tale ai datu prilegiu Kozlónianilor si celoru dela Korunk se creada, cum ca partea cea cu mintea copta si sanatosă a romanilor sunt si credu că dumneilor, si ca numai o partita mica purtata de utopia Dao-Romaniei pusa la cale din partea bureaucratiei, si in soldulu absolutismului si a Gesammtmonarchiei . . . a inaltiatu graiu pentru dreptulu egale de statu alu romanilor, facia cu nationalitatea, limb'a si confesiunea loru? —

Nu te insforezi, vediendute in ripa prepastie, la care si ajunsu pote singuru din „pruritate de a te disputa?“

Poti Domniate cu man'a pe inima dice, că omu de omenie, comca miscarea dintra romani nu este altucevà, decatu siobtilele bureaucratiei, interesulu absolutismului si alu Gesammtmonarchiei? Dta care cunosci temerile romanilor, atatu de legile, (ori mai bine nedreptă loro aplicare) cele dela 1848, catu si de bureaucratie, si de statu contopitorea putere a lui „jog egyenlőség?“ care cunosci patiaua romanilor in: Aradu, Oradi'a-mare, Satumare si Timisior'a? care cunosci programele romanilor ardeleni, date pe fața? care cunosci tendintiile adunarei nationale din 1./13., si purtarea barbatilor de incredere in adunarea regnicolare dela 11. din Alba-Juli'a.

Cá se faci o astfelu de parodie si acusare asupra romaniei? —

Nu erai Domniate, nu că romanu ci că omu de omenie si barbatu cu caracteru, datoriu a spune Kozlónianilor, a carorui incredere o porti, că se se iee pe sama, fiindu ca romanii din fire si ursuita eo ipso debue se fie constitutionali, ca apasarea suferita, silintele loru dela 1437 incóce, si traditionile nationale ei facu straini de absolutismu, de birocratie (szolgabireu si vicespán) si amici ai libertatii legale, cumca ei dela 1437 incóce pe lunga tota nedreptatea si ocara, ce li sau facutu, nice o minuta n'au fostu in contra patriei si ale ei drepturi constitutionale, ceremu cu tota ocasiunea a fire primiti intra gandurile constitutionei patriei etc., deci prin urmare miscarile de astazi nu sunt alta nice potu fi, de catu a loru temere; cumca nationalitatea, limb'a si confesiunea nu si le vedu asigurate, dece óra legile dela 1848 le ataca deadreptulu etc. etc. etc.

(Capetulu va urmá.)

*) In cele mai multe staturi europene proprietatca auctoriului la carte sa este ascurata pe cate 25 pana la 30 de ani pe catu se afla elu in viétia seu si dupa mórtea lui in favórea clironomilor sei că orice alta proprietate seu avere. —

Първите сънни ротъни въвъншните деспре лециите външните алеи
ано 1847/8.

De лъгъ Тимешъ до Феврари.
(Капетъ.)

Езът каре не ера сърце пънъ до ано 1848 ши езъ че
връти авомъ до аштентатъ до привинда ачеста ши де гичи апаките
дела лециите ано 1847/8, динъндън творчествъ де еле.

Нои бине штимъ, към апделенцида ротъни din Българъ ши къмъ
е де пънъ, ши тълът din сънни пългарилоръ, din алъ дънъцъ-
торилоръ, ши din алъ преодилоръ алъ ръзъртъ, ши ши де ичи ап-
аките ва ръзъри.

Люздаръ ва събтраче пългарилъ дела гъра са, ши дела а
челорълълъ првнъ аи се коажа чеа ши де пре връти де пънъ
ши о ва дънъ фиалът съд стадине din четате, — люздаръ ва съ-
кріфика дънъцъторилъ de сатъ чедъ ши де пре връти denarii алъ
лъфълъ сале, ши преотвъл аша зикъндъ грошица чеа ши де пре
връти венитъ din стой, ка към ачеста съшъ кръбъкъ къто вънъ въ-
иатъ до дънъцътъ, ши прп ачеста съшъ къщтице шиешъ тънъ-
иере ши ажтори, еаръ паціоне сале опре ши търъе съфлътъсъ;
къмъ пре лъгъ лециите ши съд атине къре до привинда десвол-
търи алтеи пъдіоналътъ ня сънъ алта de кътъ търъе, фіештъкаре
дънъцътъ, кароле до вънъ пъблікъ военште а иза парте, пътъ ши
маріаръ се пътъ аръта.

Ши че врътъде ачи?? ачеса, към първнъндъ апделенцида
ротъни пре дънъши кръсътъори el, ши зекъндъсъ de интереселе
пъдіоналъ сале, попорълъ тотъ масъ кръдъ ръзънъе, ка ши о пъ-
дре дъсъ ши фрътъсъ, каре стъ ачи пътъ ши десе матеріалъ
дестълъ ма оръ ши каре тръбънъ стръпъ.

Ачеста не свит първите постъре челе modeste, ши пре-
modeste deонре tendinga лециилоръ din ано 1847/8; пътъ ачеса
пътъна съ се тире, дъкъ нои карий дъкъ ши аотъзъ ня оимънъ
алтъмъ де кътъ ротънеште, дъспътъпътъ de тъпетеле, ши до
фълъръ къ карий ачеле леци еширъ до лътъ ши преоте капестеле
постъре але ротънилоръ, пътъ кътъ де пънъ какъшъ пъвътъ а сътъ
де вънърия лоръ. —

Нои дънъ а постъре първите пре дънъ 1848
пре каре ведемъ къ ши астъзъ дълъ ръдикъ тоцъ вънъри пре сте-
гъръ, ка ши пе о фълъръ до каре къ чеа ши таре вънъри de
съмъ ар тръбъ съ се съфъ, пътъръ de вънъ съфълъ кътъ, пре-
таре потенъ скоте din ea tonnр de челе din 1849. —

Оарекаре фъсъ еороеа чеа ши таре а коріеилоръ, маріа-
риствълъ din ано 1848? — ши ачеста о дълърътъ дъкъ ода-
тъ! — ка къ атътъ ши таре съ атракетъ вънъри de съмъ а
пъблікълъ четитори ла ръспънълъ врътъри: „Смиңта алъ фрътъ
ачеса, къ ня се лъкъ до сокотънъ din партеа маріарълоръ дълъ-
прѣзърреа: къ афаръ de el 4 тиліоне, ши сънъ дълъръ марци-
ниле вънъри дъкъ 9 тиліоне de локътъ (чертанъ, славъшъ ро-
манъ) карий фрътъ къ атаръ съспинашъ, къ ня потъ ресъфъла ши el
аерълъ лібертълъ ши алъ конституціоне до літъба лоръ та-
териъ. —

Ши каре фрътъриле ачестълъ не'ндектълъ? ачеле, къ ми-
лионе de локътъ челе пътъмаръ ръдикътъ стрігъръ de вайтъ-
кътъ тронъ асвпра пъдърътъ че лі се фъкъ до привинда літъба
ши а пъдіоналътъ при лециите din ано 1847—8; ши къндъ де
не тронъ се пъблікъ егала дълърътъшире до лібертатаа къштъгътъ
тътъръ пъдіоналътълоръ, се пътъ ръсъвълъ din лъвътъ дълъръ
пътъръ пътълъ де фелітътъ літъба; каре ръсъвълъ фръште къ ня се пътъ
дълърънъ алтъмъ, дъкътъ въръш при пътъре артътъ. —

Ня реакціонаръ, пътъ івъреа de търъро азъръ капете склон-
тите, прекътъ le плаче а стріга ораторилоръ маріаръ де астъзъ, алъ
фостъ ачеа карий алъ казоатъ дълърътъаре попоръ оръ дълъръ cine,
чи ка съ шъртъръсътъ сънчъръ — алъ фостъ пъпактъкълътъ атрак-
тъилоръ din ано 1847—8 дънъ каре 9 тиліоне de локътъ пътъмаръ
маріаръ, тръбълъ съ се атамагатісъзъ къ 4 тиліоне de маріаръ. —
Че контрастъ! — Ня се вътъшъ ачи дънъши лециите пътъре! ши
чеа дъмъзъшъ!

Съ не десамътъ фраціоръ конлокътъръ алъ таре вънъри,
ши ши алесъ фраціоръ маріаръ! съ не лъсътъ de а кътъри пре
поръ, чи къ сънчъце рече съ атракетъ сокотъла къ дълърътъръде
де фадъ, ши да ачеста сокотъла съ ня пердътъ din атрак-
тъилоръ, къ фелітътъе пъдіоналътъ при артъкълъ dietamъ ня се ши
потъ десамътъ маріаръ, ба din контъръ, до тътънъ конотътъціоналъ ши
ліберъ прекътъ маріаръ до літъба літъ пропріе, аша ши человате
пъдіоналътъ, при врътъре ши ротънълъ ротънеште ши пътъ
ротънеште чеа а чеа din ачеста вънътицъ, прекътъ въ плаче
вънъ а гъста din ачеста вънътицъ, прекътъ въ плаче

Пътъ ачеса не дъкътъ артъкълъ пресамътъ стрігъндъ: къ
тотъ че ня се озънъ вънълъ пъдіоналъ есте de кътъръе пътъкътъ,
еаръ дънътъ парте тогъ сънчъла че о пътънъ до привинда літъ-

беи се аратъ ка чедъ ши апъзъторълъ абоалтътъ, ши баканъ до
кътъ Бакъ ши ши реакціонаръ де кътъ реакціоне, —

Бакъръ.

Дела търци, до Феврари 1861.

До Бакърътъ съ форматъ вънъ комитетъ чептъре, пътъръ
десволътъръ пъдіоналътъ таchedo - ротънъ ши тътътъреа el, до
респектълъ торале, де съвъ жъгълъ гречесъ. До Країова съ форматъ
а-тъпенеа вънъ комитетъ філълъ, тогъ ка ачелашъ скопъ. Де
къндъ съдъ форматъ ачесте дозе комітѣте, тогъе фамилъ таchedo-
ропане, че пътъръ до пътъръ дъспътътъ, атътъ до астъ дозе
капитале але Ротънъе, кътъ ши до а те ораше, ши пре афаръ ла
църъ, динъндъ шоши боерешти до арендъ, въртъръ ш. а. Іскъръ до
къштъгъ, ши карий пътънъ тречеа de фамилъ гречешти, алъ дъ-
чепътътъ акътъ а венъ la конштънъ de cine, ашъ търтъръсъ пека-
тълъ лоръ, а се ръшина de елъ, ши а се дине ферічите, дънълъ-
зъндъсъ, ка комитетеле съ ле дъскрие до пътърълъ фамилълоръ
вътъръпъ сълътъ ши пъсторъ.

Де къндъ комитетълъ чептъре съ а пъсъ до Іскъръ, се зиче
къ апъре ла 2 милионе de фраці съдъ афлатъ респъндигъ при Dac-
chia азрелътъ, карий къ таре пътъсъсътъ алъ прімітъ штіреа decре
адъчореа амънте фрътъсъ; еаръ маса лоръ ши компактъ ши маи
къратъ е дънътъле Hindъ, заnde вънъзъсъ ши ка пъсторъ (про-
пътари de вітъ).

Скопълъ е ка, ка дънъръе пътъреи евърепе а Търцие съ се
дънънъдъзе школе ши висерічъ ротънешти, до тътъе комѣнеле заnde
еи се афъ до чева пътъръ дъспътътъ; къндъ апъл de вънъ съмъ
воръ дешерта челе гречешти. Гречъ, къардъ аичъ до Пріпітътъ алъ
прімітъ къ пълъчъре ачестъ идеъ. Дине къндъ алъ вътъ еи вре-
одатъ вънълъ ротънилоръ? Іерархия гречесъ се въ опітъ din
респітъръ а дънъдъка лъкъръ; чи спіртълъ de егальтъе ши дре-
пътътъ алъ Търцие соріжінітъ de кабінетълъ пътърълъ дънътъ, —
тръбъе ши се кръде къ вънъ делътъра тътъе педечіле. Пътъреа та-
теріале ня ліпъште, пътъръ къ каседе челе ши авътъ пегъдіа-
решти din Dacia вънъ сълътъ ши пъсторъ ротънешти.

Літъба таchedo - ротънъ, прекътъ се дълътъ до граматека лъдъ
Боіажъшъ дънълъе кътъче пъдіоналъ, прекътъ съ пътърътъ ши
вълъсъ при фетълъ (право, фрътъшъе!) ши пътъ се пъ де респі-
тътъ кътъгътъ ши шалътъ — ши фрътълъ лоръ вънънъде?! — Р.) до
дънъдъ дънълълоръ, каръцътъ (при къръде амълъ) de къвітъ
гречешти, гарчътъ ши (сънънъ) славопешти, карий се фънъ дълъкътъ
ка де але постъре ротънешти, пътъ debeni o літъба фортъ фръ-
тъсъ ши айтъ пътъмъ пътъръ конверсаціоне, пътъръ школъ ши
висерікъ, чи къардъ ши пътъръ штінъде, adminіstratіrъ, ліцілатіrъ
etc., пътъръ дънълътъ ши а консерватъ фортъ вънъ тіпълъ за-
тінъ, да маинъе ка а постъръ, din Dacia вънъ. Ба с'ар къдъ
къардъ ши пътъ съ ле прімітъ по ачеста до літъба постъръ, дънъ
кътъ аши дълъчътъ афаче зъдъ філологъ дела Dv. до скріріле
сале.

Еаръ че се діле de конверсаціоне, дънъ преопъчіа еи чеа
съвдіатъ, debine, ши алесъ до гъра фрътъшъелълоръ de сексълъ
feminiнъ, ши фінъ ши ши делікатъ ка орі каре атъ діалектъ
романъ. —

Дечъ къраціз върваци фраці! ка débica поетълъ ротъ трап-
сідълъ! „De вънълъ ротънвлъ, къндъ орфеле върваре“ etc.
— до фрътъ.

8. Унгарія. До 12. Мартіе алъ скрісъ Пріп. Павъл Естер-
хази кътъръ гр. Emile Deшеві, къ ва Іъса галеріа de порітете
din Віена съ се стрътътъ до палатълъ академіе din Песта.

„Sürgöny“ ши афъ къ дънърорареа пърцилоръ апъсъ
съдъ фечісъ при ресоідізъпъа рефесъ, ши с'адъ тътъмъ пътъръ
екскътърареа ачесте дънърорълъ бар. Лъд. Вай, бар. С. Апор ши
Александъ Караб; къшъ до Шоткътъ-таре пътъръ Кіоаръ врѣдъ
съ алэгъ де депътътъ по Сіцимъндъ Кемені ши дънъ Бихаръ Елешдъ
по Апт. Чепери.

До бапкетълъ датъ до опъреа депътацилоръ до Песта съ
рідікъ вънъ тоастъ пътъръ аліапъа апъсълоръ. Длайтъ де ачеста
ка вр'о б сентъмълъ дине съ чертъжъ жърналъе Шештей асвпра
тътърълъ пъпъ вънъ ар' тръбъ съ се дълъръзъ аліапъе лъдъ Нано-
леонъ къ пъдіоналътъ, ши реверіръ ла ресътътълъ ачела, къ
маріаръ се воръ фодоси de ачеса аліапъ пътъмъ пънъ атънъ,
пънъ къндъ душі воръ едкъта допънълъе сале, еаръ ши дъкъло' и
воръ дълъръче досълъ, пътъръ дълъе по пътъ фі перікълъсъ din пъкъ-
тълъ Dako - Ромаціе,

— Din тътъ чедъе че се пътъръ ши скрісъ din Унгарія
не траце лъгъе амънте ши де апъре, инстракціоне депътаци-
лоръ, съдъ вънъ съ съдъ датъ инстракціоне, дечіръчъпъе Ізате ла
протоколъ, каре съ аївъ валоре пътъръ дънърораръ ла депътаци,
прекътъ ши програмеа депътацилоръ. До цепереа Істанъдъ, се пре-

тinde dela denstaçі, ka ұн сенсаљ лецилорд ғылгрешті пәншай а-
ттычеса съ се ұнвоіеокъ ла ұнкоропаре, дёкъ dieta се ва фаче
ұн Песта, дёкъ се ворð кішша тóте пърціле ұнтрекітібре ла die-
тъ, дёкъ съ ва ашеза міністерл ғылгрескъ, дёкъ фінанца ші ре-
крустареа се ва da ұн тъніле націонпі, міністри стрыіпъ се ва дұче
din үеръ ші се ва адъче чеа ғылгрескъ жэръндасе пе констітев-
щие, каре съ се рестаураце ұн тóтъ қыпрайдереа еі; пъпъ кънді
нъ ва аззииче реңелде Ferdinand алд V. ші нъ се ва деювате ұн
diетъ қалса өрткторілкі пе тронд, ұн пътереа сапкізіпей праг-
матиче, пъпъ кънді нъ се ва da amnestie үнераль ла тоңі емі-
гранцій, пъпъ кънді diploma de ұнкоропаре нъ ва қыпрайде ле-
циліле din 1848 ұнтрекіте ші алте леци fondamentale a ле лорд,
пъпъ кънді форма губернреі парламентаръ нъ се ва асігра
dimpreşinъ къ үнізнеса пәншай персональ, еаръ нъ реалъ, дәпъ кът
адекъ фе ea ші ұн anii дәпъ 1790.

Комітатвлѣ Сабоїдѣ ші днкъ твлте алеле аѣ маї dekірратѣ
днкъ атѣтѣ пе чеи че ворѣ алеце кѣтѣ ші пе алгѣторї ла сена-
твлѣ іmperiaлѣ де въпзѣторї аї патріеї.

Программеле дептацілоръ респіръ тотъ ачестеа идеі ші претенсіонї, ұпсыші ыар. Оетвеш зіче, къ місізnea дікеті ачештіа е фортे таре, пептръ къ ұп еа требве съ се скапе nedenendinga коропеі съптулай Стефанъ ші ресітізіреа констітүшінені гарантате пріп леді ші трактате ұптыріте пріп жаръшаптъ. Нічі одатъ н'а фостъ пацізnea атакатъ ұп дрептэріле сале къ атъта серіосітате, нічі одатъ н'а фостъ леціле үпгүрешті өспөссе үпкі перікваз атътъ de таре ка акын, үпта е de ліпсъ ші пацізnea требве се о прітескъ ші се о ұпичерче, ұп каре ва фі ажытатъ de дрептъ mi de ләце. Пацізnea консітүштіе тотъ ші е гата ма орі че жерг-фө, нічі о пацізне каре ұп үпта пептръ дрептэрі са ұпкордатъ піпъ ұп фіне н'а рұмасб пе жосб, ачеста е копвінціреа үлі ші ачеста місізnea.

Графъ Коломанъ Майларѣ, ръссрѣпце ѣп „П. Lloyd“ впѣ ар-
тіклѣ din „O. d. Post“ decnре о брошврѣ ешітъ de кврндѣ: „Унгарія ші імперівлѣ австріакѣ.“ Аргументаціоне язі „Post d.
Post“ е ачеста: — „Унгарія а вѣтъматѣ санкціоне прагматікъ
пріп лецилѣ din 1848; пріп революціа вртатѣ дѣпъ еле, пріп dec-
тропареа касеі авотріаче, каре о фиксвїпцѣ тѣтѣ цѣра, ачестеа
абѣ сѣртікатѣ трактатыѣ ѣптире шопархѣ ші паціоне астфелѣ, ѣп
кѣтѣ Унгарія акта треззе съ се тѣлдѣтескѣ къ чеа че і се
дѣ. Леціле din 1848 ші къ деоесвіре плешіпотіца чеа естісь
а Палатівлїи требзе пеапъратѣ се дѣкѣ яа decsiaарса Унгаріе!“
Майларѣ дeneагъ ачестеа ші зіче, къ Австріа а піртатѣ віна, —
къ революціоне съпѣтѣ пътai реєзлататѣ гѣбернѣре челеі реле,
кът а фостѣ гѣбернатѣ ші Унгарія ѣпнайте de 1848. Апоі къ
Гіоргіе ѣп прокламаціоне са а decapроватѣ tendiцеле републі-
кане; ші простітіеа цінеа, къ портѣ ръсбоі вентре ліберареа ре-
целї, алдї врѣдѣ се скоціпъ леціа din 1848, кроадї, сърбї, ро-
манї фикѣ къззсерѣ съпѣтѣ жигалѣ deспотіствлї; драптѣ de о-
кіпаре къ артѣ, е nedеспѣтабілѣ, фисъ фаць къ елѣ стѣ ші дре-
пітвлѣ de а реокспа, — дѣпъ кът шопархї ѣші апърѣ драптѣлѣ
тропулї пердѣтѣ, аша аѣ драптѣ ші попореле ка съ'ші апere
драптѣлѣ лорѣ. Оторвлѣ язі Латберг ѣп Поста аѣ авѣтѣ de соцѣ
оторвлѣ язі Латврѣ ѣп Biena.

Адміністрація фінансів Австрії є реа, щі фунт'о економіє ка чеа а лі Брюкль, зіче, пы врем'я і не функпеде.

Патръ брошурѣ аѣ таї єшітѣ дп Biena дп тіографія L. Z. Замарскі ет Комп.: гна трактѣзъ decspre дрептвлѣ історікѣ ші пн-тереа лві дп політікѣ, алта дрпребъчпна падіоналітцілорѣ, о прокієтаре Monitбре кѣтъ губернѣ ші попоръле Австріеі, каре пнртъ debiza: „дрептѣ егалѣ ші егалѣ протецире пептръ тої,“ апъръ дрептвлѣ літбеі ші al съвенрелорѣ падіоналѣ кв кважитѣ, къ алѣфелѣ падіопілѣ нѣ се потѣ рідика ла о відъ спірітваль; егала дпдрептціре а падіоналітцілорѣ аѣ фоетѣ пнпъ актѣ пнмаі зпѣ пнмте тортѣ. Статвлѣ даръ требуе се лорте гріжъ de адміні-
традіопеа падіоналъ, бсоеікъ ші школе падіонале; апъсареа па-
діоналітцілорѣ двчо пнмаі ла патимі de а трѣті жгаглѣ decen-
dingieli; ші decspерареа лорѣ періклітѣзъ екоістіца статвлѣ; тотъ
падіопеа се аізъ дерегъториеле сале провіндіале кв літба про-
пріѣ; кв попорвлѣ съ се трактезе претѣндenea дп літба пропріѣ,
дп локврѣ амѣстекате таї твлте літбі; тотъ попорвлѣ се аізъ
репресентантіе падіоналъ; роїнні din Бѣковіна, Щпгаріа ші Ar-
deanѣ fiindѣкъ съпt decspѣції політічеште нѣ се потѣ зпї ла
олалѣ преквт пнї сърбї кв кроадї ші рѣтенї пнпъ la алте тім-
пнрї; еаръ дп сепатвлѣ ішперіалѣ ар фі тоте репресентате; пе-
клатвра зпнї літбі нѣ се пнте опнне дрептвлї de адміністрадіопе
падіоналъ, пептркѣ чіпе се штіе рзга дп літба са, ачелашї со
пнте ші губерна дп ачеіашї літбъ, ші апої літерацї падіопілорѣ
ворѣ дпtinde ѣтвеле тѣнї, спре вжъторіз губернвлѣ.

Папсловіствлѣ, папцершаніствлѣ ші папротанієтвлѣ снпѣ
этопїй, пе каре ле побѣ реaliza пытма ѿпъсареа падіоналітвілорѣ;
пічі впѣк поворѣ нѣ побѣ denera алтвіа, чеса че вреа се аібѣ елѣ
пептвя сінѣ, кѣ атътѣ маі пыдінѣ съ се фпчерче карева а dec-
падіоналіоа алтвя падіе; къчѣ ачеста есте о сіль, каре трсвве съ
се ставілеze; реквпштереа фрептврілорѣ падіонале є сінгра
гарапдіе а сведеніерї секрітвції отатвлї, ші а фпфлоріреі пыт-
реі лї, съ се твздутьбокъ доріпшеле попбрзлорѣ пріп впітатеа
статвлї ші тобѣ се ворѣ фаче ѿпне; гѣбернвлѣ дѣндѣ ші апъ-
рѣндѣ лециле ва фпгріжі ші de ачеса, ка десфрѣпгілѣ падіоналѣ се
пѣ есчептвріче. — Ачеста є квпрісвлѣ брошврѣ.

— Іп комітатељ Стрігопляї вѣты пе тóрте фп Маркаль. Іп 14. адекъ фп черкві de алецере Тотъ се вѣтвъ партігеле a doi denystadі пептре dieiъ фпфрікошатъ, фп кѣтъ 17 іші ешіръ къ капетеле спарте dia маркаль, dintre карі 2 ші твріръ. Пар- тігеле амъндюе mariapе, denystadі de чéртъ mariapі, intereօвлъ mariapъ, ші totъ оторвръ: пресяпнідъ тутъ сеъпъ de a чівіліса оріентъ. —

DIN KRONIKЪ. Маі тóтъ Босніа є дп тішкare, баші божчай с'аі кітматв сув арте, ла Гацко фэръ тврчіі респліпші; тъпе аскунсе Гарібалдіане орі Кошутіане орі сербіче треяве се іакре аіч. — Мэнтепенгреніі се армéзъ. — Гречіі din інсвле Іоніче претінсеръ алътарареа ла Гречіа, ші диета с'а десфъкватв прін Л. комісарів енглезескѣ.

Лп Італія днчепе еаръ а се въптаръ кавса Венедієл шіа Ромеі, д8пъ че къз8 ші Месина дп 13. лютандсе пріпші 5 үе-нералі, 150 оғінірі, ла 4—5000 фечорі ші 300 т8п8рі ш. а. — Файма се таі респ8ндеште, къ Австрія ар' днчепе к8 лагъріле ла Фріасл8 1, ла Минчіо ал8 2, ші ла По ал8 треілеа, ші къ Бенедек червссе ұтт8лдіреа артатеі ла 200,000. — Гарібалди по корабіа Васінгтон8 а пърьсіт8 Капрера дар' н8 се шті къ ұкъ-тро а трас8, д8 н8 к8тва дп Даїтадіа орі дп Оріент8, де 8нде днссе се аштепт8 Клапка к8 Тізрі din партеа Секвіштей. —

Франца ші Аргліа стъ пічорѣ атіка билѣ. Каңса Сірієл се апланѣ ұнбоіндесе ші Аргліа да ире өзпіреа оквпаціянеі франчеze ұн Сірія ұнкъ пре вр'о 3 ляпі.

Ли Ресія се публікъ таніфестаљ диператвајі decpre е-
тапчіпареа склавіорѣ 17. Мартіе, елѣ e datatѣ din 19. Феб.
ст. в. Църнїл прімескѣ локалъ de касть ші пътъпѣ не лъгъ
престадїші коптрівірї, потѣ се квтпера пътъпѣ ти съ се факъ
пропріетарѣ, алтфелѣ на маі domnїl de пътъпѣ аѣ дреатвѣ de
пропріетате. Doї anї се пъне терминѣ пептрѣ есектареа лакра-
лжі ачествіа.

Полопілорѣ лі се стріжпгѣ кърелеле. Аттператвлѣ нѣ въ ск-
фері neopdinea, чї въ да реформте шї въ фаче дѣвспѣтъдіріе
прекаікѣлате. 80,000 трыпс се копчептрéзъ дп Полопіа шї се
кредѣ, къ М. Пр. Константипѣ въ терціе ла Варшавіа, ка лок-
ційторів.

РЪСПОЛСУРІ

Песта: Фрътосъ щи цеперосъ, скриемъ маи деславитъ, дп ворбе скрте, фапте твяте. Газета Кр. е деажисъ. — Спъне тотъ реверица. —

Манкачъ: Еснедигиенеа зиче, къlea тръмичъ ши акстмъ п8
се маи афъ.

М. Екземплярите комплете първъ на №р. 13 нз се афъ, де-
аці 'пколо днесъ дестъле.

Ла маі твялці: Артікклеле се тесօրք ձա՞ն գրպեց շերտի առօ վօրբա լայց ֆըրք տէսքր մա օլմէստի պուտր թերտանի ան անգլեզի; Ո՞ւ սէ ֆիմք տա սկարց ու ու կուտք պօտ օվֆեր ծէսլչիրեա լակրանի ան կօլուպել թել տա լայցատե. Փափէ տալու առ էքվիլի դիշու ան ֆէրտ տակ թերտօնի էկսօրճիւ.

Ла тоці: Дела 1. Мартіє се deckide препітераре побъ
ла Газета кв З фіор. 36 кр. дн лъгутръ, 15 сіапці патвра дп
афаръ. — Дела діера Унгаріє вомѣ серві кв штірі телеграфічє
deadрептвлѣ трѣтіое ші вомѣ авѣ а жертві кв тоції, двпъ че-
ріпцело діпператіве. Експларе се афъ deажкпсѣ

Квартале да бърсъ до 22. Мартie к. п. стаѣ ашea:

Вал. авст. Фр. кр.

Галвіні джерельтсшті	6	95
Альгевзрѣ	146	25